

Vapaa-ajan palvelukokonaisuuden toimintasuunnitelma 2023

Kuvaus toiminnasta

Laissa ja asetuksissa, kaupungin strategiassa, pormestariohjelmassa ja hallintosäännössä säädetyllä tavalla Vapaa-ajan palvelukokonaisuus ja sen lautakunnat edistävät asukkaiden ja asiakkaiden hyvinvointia ja aktiivisuutta sekä kaupungin kilpailukykyä, vetovoimaa ja kestävästä kehitystä.

Kulttuurista vastaavan toimielimen tehtäväalueena on kuntien kulttuuritoiminnasta annetussa laissa (166/2019), laissa yleisistä kirjastoista (1490/2016), museolaissa (314/2020), laissa esittävän taiteen edistämisestä (1082/2020) ja taiteen perusopetuksesta annetussa laissa (633/98) säädetyksi huolehtia kulttuuripalvelujen kehittämisestä ja järjestämisestä sekä edistää ja tukea kaupungissa harjoitettavaa kulttuuritoimintaa. Vapaa-ajan palvelukokonaisuuden kaikessa toiminnassa asukkaita tulee kuulla keskeisissä päätöksissä osana kuntalain (410/2015) 22 §:ssä säädettyä kunnan velvollisuutta huolehtia asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista.

Laki kuntien kulttuuritoiminnasta tuli voimaan 2019. Sen keskeisenä tavoitteena on edistää kuntien kulttuuritoiminnan toimintaedellytyksiä, sivistyksellisten perusoikeuksien toteutumisesta ja demokratiakehitystä sekä kuntien elinvoimaisuutta muuttuvassa toimintaympäristössä. Lähtökohtana on kulttuuripalveluiden yhdenvertainen saatavuus. Laki ei aseta kunnille uusia tehtäviä tai velvoitteita verrattuna edelliseen. Keskeisimmät muutokset ja lisäykset lakitekstissä ovat; kuntien kulttuuritoiminnan tavoitteet, valtion viranomaisten tehtävät, kunnan asukkaiden osallistuminen, kehittämistehtävä, yhteistyö, kulttuurihyvinvoinnin edistäminen sekä tiedon tuottaminen ja toiminnan arviointi.

Laki yleisistä kirjastoista (1492/2016) tuli voimaan 2017 ja määrittelee yleisen kirjaston tehtävät seuraavasti: 1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisältöihin; 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa; 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta; 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon; 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan; 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Yleiset kirjastot ovat maksuttomia perus- ja lähipalveluja. Kunta voi järjestää yleisen kirjaston toiminnan itse taikka yhteistyössä toisten kuntien kanssa tai muulla tavoin. Kunnan tulee kuulla asukkaitaan yleisiä kirjastoja koskeissa keskeisissä päätöksissä osana kuntalain (410/2015) 22 §:ssä säädettyä kunnan velvollisuutta huolehtia asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista.

- Vapaa-ajan palvelukokonaisuuden kirjastopalvelut koordinoivat Vaski-yhteistyötä ja toimii Lounais-Suomen alueellisena kehittämiskirjastona opetus- ja kulttuuriministeriön erillisen rahoituksen voimin.

Museolaissa (314/2019) museotoiminnan tavoitteeksi on määriteltä ylläpitää ja vahvistaa väestön ymmärrystä kulttuuristaan, historiastaan ja ympäristöstään. Museoiden tulee edistää kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevan tiedon saatavuutta tallentamalla ja säilyttämällä aineellista ja visuaalista kulttuuriperintöä tuleville sukupolville, harjoittamalla siihen liittyvää tutkimusta, opetusta ja tiedonvälitystä sekä näyttely- ja julkaisutoimintaa.

- Vapaa-ajan palvelukokonaisuuden museopalvelut toteuttavat annettua tehtävää lain mukaisesti kokoelmatyön, tutkimuksen, museopedagogiikan sekä näyttely-

ja julkaisutoiminnan kautta ja toimii alueellisena vastuumuseona.

Laissa esittävän taiteen edistämisestä (1082/2020) *esittäväällä taiteella* tarkoitetaan yleisölle suunnattua teatteri-, sirkus- ja tanssitaiteen, musiikin ja muuta tiettyssä hetkessä tapahtuvaa elävää taiteellista esitystoimintaa. Lain tavoitteena on edistää: 1) korkeatasoista ja ammattimaista esittävää taidetta; 2) väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja 3) hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta.

- Turun Filharmonisen orkesterin (TFO) päätehtävänä on musiikkikulttuurin vaaliminen, edistäminen ja julkisten konserttien järjestäminen
- Turun kaupunginteatteri Oy:n tehtävänä on näyttämötaiteen tuottaminen, kehittäminen, edistäminen ja teatteriesitysten tuottaminen. Kulttuurilautakunta on solminut Turun kaupunginteatteri Oy:n kanssa toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen. Siinä on määritelty yhtiön teatteripalveluiden tavoitteet ja kaupungin osoittaman avustuksen suuruus, jotka vahvistetaan vuosittain.

Liikuntalaki (390/2015) asettaa kunnan tehtäväksi yleisten edellytysten luomisen liikunnalle paikallistasolla. Kunnan tulee luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle: 1) järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen; 2) tukemalla kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoimintaa; sekä 3) rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja. Laissa painotetaan eri toimialojen yhteistyötä sekä paikallisen, kuntien välisen ja alueellisen yhteistyön kehittämistä. Lisäksi kunnan tulee arvioida asukkaitensa liikuntaaktiivisuutta

Valtioneuvosto hyväksyi lokakuussa 2018 eduskunnalle annetun *liikuntapolitiittisen selonteon*. Se kattaa mm. linjaukset liikunnan lisäämisestä elämän eri vaiheissa, liikuntapaikkarakentamisesta, liikunnan kansalaistoiminnasta ja huippu-urheilusta. Päämääränä on lisätä merkittävästi ihmisten fyysistä aktiivisuutta.

- Vapaa-ajan palvelukokonaisuuden liikuntapalvelujen tehtävänä on aktivoida turkulaiset liikkumaan ja parantamaan hyvinvointiaan liikunnan avulla. Liikuntapalveluyksikkö tuottaa liikuntaolosuhteita ja -palveluita niin yksittäisille kaupunkilaisille kuin liikuntaa järjestäville yhdistyksillekin. Palvelualue seuraa liikunta-alan kehitystä, pitää yllä tilannekuvaa turkulaisesta liikuntakulttuurista ja kehittää sitä.

Nuorisolain (1285/2016) mukaan nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Nuorisolain tavoitteena on edistää nuorten osallisuutta ja yhdenvertaisuutta. Lisäksi lailla tuetaan nuorten kasvua ja itsenäistymistä ja se pyrkii parantamaan nuorten kasvu- ja elinoloja sekä nuorten oikeuksien toteuttamista. Lähtökohtina ovat yhteisvastuu, kulttuurien moninaisuus ja kansainvälisyys, kestävä kehitys, terveet elämäntavat, ympäristön ja elämän kunnioittaminen sekä monialainen yhteistyö. Kunnan tulee paikalliset olosuhteet huomioon ottaen luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa. Kunnan tulee em. tehtävää hoitaessaan olla tarpeen mukaan yhteistyössä mui-

den nuorille palveluja tuottavien viranomaisten sekä nuorten, heidän perheidensä, nuorisovalvokuntien, seurakuntien ja muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa. Suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten kunnassa on oltava ohjaus- ja palveluverkosto tai muu vastaava yhteistyöryhmä, jonka kohderyhmänä ovat kaikki kunnassa asuvat nuoret. Lisäksi kulttuuri- ja nuorisovalvokunnan tehtäväalueena on toteuttaa lastensuojelulain (417/2007) 3 a §:ssä tarkoitettua tukea ja erityistä tukea.

Kunnan tulee tarjota ja järjestää lapsille ja nuorille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa paikallista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn ja heitä tulee kuulla edellä mainituissa tai heitä koskevissa asioissa.

- Vapaa-ajan palvelukokonaisuuden nuorisopalvelut luodaan edellytykset nuorisotyölle ja –toiminnoille järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tuella nuorten kansalaistoimintaa.

Pormestarihallinnasta siirtymisen yhteydessä (2021) perustettiin kaupunkitasoinen järjestämistoiminta. Sen avulla varmistetaan yhteinen toimintamalli kaupungin palvelujen ja toimintojen toteutuksessa ja johtamisessa.

- Vapaa-ajan palvelukokonaisuuteen sisältyvä järjestämisen yksikkö koordinoi lisäksi palvelukokonaisuuden avustustoimintaa, vuosisuunnittelua, riskienhallintaa, kulttuurihyvinvointia sekä palvelukokonaisuuden yhteisiä hankkeita (Harrastamisen Turun malli, Kulttuurin kärkihanke).

Vapaa-ajan palvelukokonaisuuden järjestämiseen sijoittuu myös Vetovoima- ja tapahtumavastuualue. Vetovoiman edistäminen perustuu kuntalaisia määrättyyn elinvoiman ja kilpailukykyyn edistämisen tehtävään. Tehtävässä kuntaa ei ohjaa erillislainsäädäntö. Vetovoima edistäminen kytkeytyy kaupungissa useaan palvelu- ja toimintakokonaisuuteen. Sen edistäminen edellyttää koordinaatiota ja verkostoyhteistyötä

- Vetovoima- ja tapahtumavastuualue koordinoi, ohjaa ja edistää kaupungin vetovoimaa ja sitä tukevaa toimintaa strategisten vetovoimateemojen (Turku <3Archipelago, Turku <3Sport, Turku <3Culture, Turku <3Food, Turku <3Events) mukaisesti.

Toimintaympäristön muutokset

Taustaa

Vapaa-ajan palvelukokonaisuuden keskeisiä tavoitteita ovat palvelujen saavutettavuuden parantaminen, hyvinvoinnin edistäminen, eriarvoisuuden vähentäminen sekä taiteen, kulttuurin ja tapahtumien edistäminen vetovoimatekijöinä. Kaupungin kilpailukykyä vahvistetaan vetovoimatekijöiden edistämällä ja yhteistyöllä. Sisällöt, elämykset, palvelut ja kaupunkikulttuuri ovat keskeisiä vetovoimatekijöitä, jotka luovat kilpailukykyisen ja elävän kaupungin.

Kaupunkien toimintaympäristöön ja siten myös vapaa-ajan palveluihin vaikuttavia tekijöitä ovat mm. ilmastonmuutos, väestörakenteen muutos (erityisesti ikääntyvä väestö), polarisoituminen, vähemmistöityminen, julkisen talouden muutokset, etnologinen kehittyminen, työn murros, elämäntavan muutokset, jatkuvan oppimisen tarve ja yksinäisyyden lisääntyminen. Lisäksi soteuudistuksen myötä Vapaa-ajan palvelukokonaisuus on suuri osa

Uuden Turun organisaatiota ja toimintaa. Hyvinvointialueen perustaminen edellyttää uusia yhteistyömuotoja sekä mallien ja toimintatapojen kehittämistä asiakkaiden palveluketjujen vahvistamiseksi vapaa-ajan palvelukokonaisuuden ja hyvinvointialueen välillä.

COVID-19 pandemia on tuonut ja tuo merkittäviä muutoksia myös Vapaa-ajan palvelukokonaisuuden toimintaympäristöön, joita on edelleen vaikea ennakoita. Näitä muutoksia ovat mm. asiakkaiden käyttäytymisen muutokset, ja sen vaikutus kävijämääriin ja talouteen. Uusille virtuaalisten / digitaalisten ja hybridipalvelujen kehittämiselle on tarvetta. Kuuden suurimman kaupungin selvityksessä (2021) pandemian vaikutuksista vapaa-aikapalvelujen käyttöön 40 % ihmisistä kertoi muuttavansa käyttäytymistään pysyvästi ja 40 % palaavansa aiempiin tapoihin käyttää vapaa-aikapalveluja.

Kävijämäärien palautuminen pandemiaa edeltävään aikaan on alkanut mutta kasvuvauhti on epätasaista ja asiakkaiden käyttäytyminen on viimeisen kahden vuoden aikana myös muuttunut ja digitaalisten palveluiden kysyntä on nousussa.

Inflaatio, kustannusten nousu sekä hyvinvointialueen perustamisen aiheuttama verotulojen lasku tulevat vaikuttamaan kuntatalouteen ja sitä kautta palveluiden taloudellisiin toimintaedellytyksiin. Yleinen taloudellinen tilanne ja sen heikentyminen ennakoituaankin näkyvän kulutusikäytymisen epävarmuutena ja ostovoiman vähenemisenä. Kävijämäärien ja toimintatuottojen palautuminen pandemiaa edeltävälle tasolle vaativat yhä voimakkaita toimenpiteitä sekä uusia, innovatiivisia keinoja.

Kansallisesti on runsaasti Vapaa-ajan palvelukokonaisuuteen vaikuttavia linjauksia sekä ohjausasiakirjoja, joiden toimenpiteillä pyritään vaikuttamaan edellä mainittujen toimintaympäristön muutostekijöiden haittavaikutuksiin.

Hallitusohjelmassa korostetaan harrastamisen merkitystä nuorten syrjäytymisen ehkäisijänä ja yhteiskunnallisen osallisuuden edistäjänä. *Jokaiselle lapselle ja nuorelle halutaan taata aito mahdollisuus mieluisaan harrastukseen koulupäivän yhteydessä.* Valtioneuvoston selonteossa kulttuurin tulevaisuudesta ”Kulttuuri vuonna 2035” ja laissa kuntien kulttuuritoiminnasta nostetaan keskeisimmiksi mahdollisuuksiksi kestävä kulttuuri, kulttuurin moninaisuus ja luovuus. Tärkeiksi toiminnan alueiksi kuvataan taide-, kulttuuriperintö – ja kirjastopolitiikka. *Valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelmassa (Vanupo) pääteema on nuorten syrjäytymisen ehkäisy ja osallisuuden vahvistaminen.* Valtioneuvoston liikuntapolitiikan selonteossa linjataan liikunnan lisäämisestä elämän eri vaiheissa, liikunta- ja paikkarakentamisesta, liikunnan kansalaistoiminnasta ja huippu-urheilusta, päämääränä lisääntynyt fyysinen aktiivisuus.

Vapaa-ajan palvelukokonaisuudella on kolme toimintaympäristöstä nousevaa yhteistä kehittämisaluetta / painopistettä, jotka ovat kaikki relevantteja myös koronapandemiasta selviytymisessä.

Eriarvoistuminen (asuinalueet ja väestöryhmät)

Merkkejä eriarvoistumisen ja polarisaation lisääntymisestä korona-aikana on jo nähtävissä. Haasteeseen vastataan mm. kaupunginvaltuuston hyväksymällä poikkialhollisella uudistetulla Lasten ja nuorten hyvinvointiverkoston toiminnalla.

Liikkumattomuus

Vähäisen fyysisen aktiivisuuden, liikkumattomuuden, vuosittaiset yhteiskunnalliset kustannukset ovat useita miljardeja euroja ja kustannukset kasvavat vuosittain suomalaisen väestön ikääntymisen myötä.

Lisäksi korona-ajan mukana tuoma ikäihmisten vähäinen liikkuminen ja sitä kautta heidän kokonaisvaltaisen toimintakykynsä tukemisen tarve kasvaa huomattavasti sekä koronasta selviytymissä, että väestön ikääntymisen myötä lähivuosina.

Ilmastonmuutos ja kestävä kehitys

Turku on maailmanlaajuisesti ilmastopoliitikan edelläkävijä. Kestävän ilmaston ja energian toimintasuunnitelma (kv 11.6.2018 § 142) ohjaa kaupunkia ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja varautumiseen. Vapaa-ajan palvelukokonaisuus sisällyttää jatkossa vahvemmin Agenda 2030:n mukaisia YK:n 17:ää kestävä kehityksen tavoitetta sekä ilmastosuunnitelman periaatteita suunnitelmiinsa ja luo valmiuksia kestävään elämäntapaan ja vähähiiliseen talouteen.

Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Turku on eurooppalainen kulttuurikaupunki, joka tunnetaan myös vahvana urheilu- ja tapahtumakaupunkina ja jota kehitetään matkailu-, kongressi- ja tapahtumakaupunkina

Kaupungin johtamisjärjestelmän muutos ”Pormestarien Turku” vuonna 2021 vaikuttaa Vapaa-ajan palvelukokonaisuuden kehittämissuunnitelmaan ja painopisteisiin. Strategiset tavoitteet on linkitetty Pormestariohjelman linjauksiin. Kaupunkistrategian päivittämisen yhteydessä on tarkennettu palvelukokonaisuuden strategisia painopisteitä ja kulttuuri- ja nuoriso- sekä liikuntalautakunnissa määritellään lautakuntakohtaiset painopisteet. uuden järjestämistoiminnon tehtäviä ja roolia kehittämissuunnitelmien laadinnassa ja toteutuksessa tarkennetaan vuoden 2023 aikana.

Vapaa-ajan palvelukokonaisuuden keskeisenä tavoitteena jatkuu kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja aktiivisuuden sekä kaupungin vetovoimaisuuden edistäminen kestävällä tavalla. Järjestämme palvelut nykyaikaisen monituottajamallin mukaan asiakaslähtöisesti, laadukkaasti ja kustannustehokkaasti sekä hyvässä kumppanuudessa kolmannen sektorin ja yritysten kanssa. Hyvinvoinnille keskeistä on aktiivinen elämäntapa, johon kannustamme turkulaisia. Etsimme ja kokeilemme toimintamalleja, joilla kavennetaan hyvinvointieroja ja ehkäistään syrjäytymistä.

Vapaa-aika palvelukokonaisuuden perustehtävä: Tarjoamme turkulaisten arkeen ja juhlaan iloa, elämyksiä, liikettä, tietoa ja taitoa.

Palvelukokonaisuuden tahtotila on Hyvän elämän Turku.

Palvelukokonaisuudelle määritelty on viisi strategista tavoitetta. Ne pohjautuvat kaupunkistrategiaan ja linkittyvät useisiin Pormestariohjelman linjauksiin. Tavoitteet ovat:

- Aktiivisuus mahdollisimman monen turkulaisen elämäntavaksi: Aktiivinen vapaa-aika tarjoaa elämään sisältöä ja on olennainen osa hyvän elämän perustaa: aktiivinen kaupunkilainen voi hyvin. Aktiivisuuden edistäminen on tärkeää myös koronapandemiasta selviytymisessä. Luodaan mahdollisuuksia ja palveluja kaikille lapsille ja nuorille mielekkääseen harrastamiseen. Liikkuminen elämäntavaksi. Koordinoidaan kulttuurin, taiteen ja kulttuurihyvinvoinnin kärkihanketta. Kulttuuri tekee hyvää.

- Kumppanuuksia kehittämällä ja laajentamalla tuotetaan monimuotoisia palveluja kustannustehokkaasti: Tarkastellaan palvelujen tuottamistapoja kaupungin ja kolmannen sektorin yhteistyönä sekä tuotetaan niitä enenevästi kumppanuudella. Osana kulttuurin kärkihanketta edistetään kehittyvää kumppanuutta kulttuurin vapaan kentän kanssa. COVID-19 pandemian aikana kolmannen sektorin toimijoille on suunnattu uusia kilpailuja, rahoitushakua ja avustusten uudistamista.
- Mahdollistetaan digitaalisuuden kautta monikanavaiset ja vuorovaikuttavat palvelut: Digitaalisuutta hyödynnetään uudenaikaisissa kulttuuriin, liikuntaan ja nuorisotyöhön osallistumisessa. Vahvistetaan koronapandemian aikana hyviksi ja suosituiksi todettuja digitaalisia palveluja ja kehitetään niitä palvelukokonaisuuden yhteisenä hankkeena. Vahvistetaan digitaalisten palvelujen käytön ja vaikutusten seuranta ja arviointia palvelukokonaisuudessa.
- Edistetään asukkaiden kansalaistaitoja ja kestävä kehitystä: Osallisuus on hyvinvoinnin tärkeä osatekijä, jonka tulee näkyä asukkaille konkreettisenä tekemisen mahdollisuutena erityisesti asukkaiden omilla asuinalueilla. Korostetaan luovuutta ja innovatiivisuutta kaupungin toiminnassa ja palvelutuotannossa.
- Vahvistetaan kaupungin vetovoimaa: Korona-ajasta selviytymisessä yhteisenä tavoitteena korostuvat aktiivisuuden edistäminen, erityisesti ikääntyvien toimintakyky sekä digitaalisten palvelujen kehittäminen ja systematisointi. Vetovoimaa vahvistetaan edistämällä kaupunkilaisia aktiivisia ja matkailijoita houkuttelevia elämyksiä ja tapahtumia.

Palvelukokonaisuuden yhteiset kehittämishankkeet

Edellä kuvattujen strategisten tavoitteiden lisäksi palvelukokonaisuudella on kolme yhteistä kehittämishanketta:

1. Harrastamisen tukeminen

Hallitusohjelmassa merkittävä kohta on mieluisen harrastuksen takaaminen jokaiselle lapselle ja nuorelle koulupäivän yhteyteen. Vapaa-ajan palvelukokonaisuuden palvelualueiden yhteisenä sisäisinä kehittämiskohteina ovat mm.

- yhteistyön vahvistaminen lasten ja nuorten harrastamisen edistämiseksi palvelukokonaisuuden kaikkien palvelujen yhteistyönä
- monimuotoisen ja -puolisen lastenkulttuuritoiminnan ohjauksen ja johtamisen kehittäminen

2. Kulttuurin, taiteen ja kulttuurihyvinvoinnin edistäminen

Vuonna 2021 laadittu kulttuuri, taiteen ja kulttuurihyvinvoinnin strateginen ja visionäärinen näkemys, kulttuurilupaus, toimii Kulttuurin kärkihankkeen perustana valtuustokaudella 2021–2025 sekä pidempiaikaisena suunnitelmana vuoteen 2029. Vapaa-ajan palvelukokonaisuus toteuttaa osaltaan Kulttuurin kärkihankkeen tavoitteita ja toimenpiteitä.

3. Asiakaslähtöisen tiedolla johtamisen kehittäminen

Palvelujen ja toiminnan kehittämisessä tiedolla johtamisella on keskeinen rooli. Se on myös yksi keskeinen tavoite uudessa jär-

jestämistoiminnossa asiakaslähtöisyyden ohella. Palvelukokonaisuudessa on selvitetty asiakaslähtöisen tiedolla johtamisen nykytilaa, jota tullaan edistämään vuonna 2023.

Palvelualueiden perustoimintaa

Kaupungin omat kulttuuripalvelut mahdollistavat kulttuurin ja taiteen perustarjonnan, jota vapaa kenttä täydentää. Matalan kynnyksen kulttuuripalvelujen lisäksi tarvitaan vetovoimaisia huipputuotantoja, jotka kasvattavat kaupungin matkailullista kiinnostavuutta ja kilpailukykyä.

Liikuntapalvelut toteutetaan paikallisella ja alueellisella yhteistyöllä, luomalla terveyttä edistävän liikunnan mahdollisuuksia, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja ja järjestämällä liikuntaa erityisesti passiivisille ja erityisryhmille.

Lapsille ja nuorille tarjotaan mahdollisuuksia osallistua tasavertaisesti kulttuuri-, liikunta ja vapaa-ajan toimintaan sekä nuorisopalveluihin ja palveluiden suunnitteluun. Ennaltaehkäisevät palvelut ja virikkeellinen toiminta ylläpitävät lasten ja nuorten hyvinvointia ja terveyttä.

Tapahtuma- ja vetovoimavastuualueen tehtävänä on kytkeä soveltuvilta osiltaan laajan vapaa-ajan palvelujen kokonaisuuden osa-alueet vetovoiman ja elinvoiman edistämiseen.

Kaupunkitasoiset kehittämiskokonaisuudet

Vapaa-ajan palvelukokonaisuus on sitoutunut kaupunkitasoisein kehittämiskokonaisuuksin ja kaikille palvelukokonaisuuksille yhteisiin painopistettiin. Näitä ovat mm. asukasbudjetointi, lapsiystävällisyys (Turku on Unicefin lapsiystävällinen kunta), kotouttaminen, osallisuuden edistäminen ja vähähiilisyys ja ilmastopoliitiikka,

Vapaa-ajan palvelukokonaisuus osallistuu kaupungin viiden kärkihankkeen toteutukseen. Keskeisimpinä kulttuurin kärkihanke ja yhteisöllinen Turku kärkihankkeen liikkumisohjelma.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuualueen painopisteet, kuten mielen hyvinvointi, yksinäisyyden torjunta, työttömien aktivointi ja terveet elämäntavat näkyvät palvelukokonaisuuden toiminnassa.

Järjestämistoiminnan kehittymisen osana tullaan huomioimaan myös ikäkaaren (lapset/nuoret, työikäiset, ikäihmiset) mukainen toiminnan suunnittelu ja toteutus.

Toiminnan tavoitteet

Pormestariohjelman toimenpiteet

Teema: Hyvinvoinnin edistäminen ja palveluiden kehittäminen – Hyvinvoiva Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023
16	Edistetään nuorisotyön ja kolmannen sektorin yhteistoimintaa ja vuoropuhelua, jotta kolmas sektori olisi aktiivisesti edistämässä nuorten oloja koronasta toipumisessa.	Kumppanuuden vahvistaminen mm. etsivässä nuorisotyössä, nuorten hyvinvoinnin tukeminen monialaisella yhteistyöllä.
17	Kouluihin toteutetaan luontaiseen liikkumiseen innostavia kokeiluja, joiden suunnittelussa kuunnellaan lapsia ja nuoria.	Liikuntapalvelut: Lasten ja nuorten liikuntapalvelutuotteiden ja harrastamisen Turun mallin (Kärkihankekytkös Yhteisöllinen Turku (TP) kehittämistä jatketaan toiminta- ja hankesuunnitelmien mukaisesti.
18	Tavoitteena on, että jokaisella turkulaisella on mahdollisuus osallistua ja tehdä sekä kokea kulttuuria iästä tai elämäntilanteesta riippumatta.	Kirjaston asiakaspalvelun kehittäminen –projekti, jossa panostetaan vuorovaikutteiseen palvelukulttuuriin, jatkuu vuonna 2023. Elämyspolun laajeneminen kirjastopalveluissa (toinen aste, varhaiskasvatus). Museopalvelut: Osallisuuden ja vuorovaikutuksen vahvistaminen museopalveluissa. Kokoelmakeskushankkeen edistäminen. Museon toiminta helposti saavutettavana, laajasti palvelevana sekä vetovoimaisena kulttuuripalveluna toteuttaa. Ei-asiakkaiden tavoittaminen, kokoelmakeskushanke, vastuumuseotyö ja ilmastolupaus -hanke. Turun museokeskus etenee Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän käyttöönotossa. Nuorisopalvelut: Harrastamisen edistäminen, nuorison tila- ja palveluverkkoselvitys, nuorten osallistaminen. Orkesteri: Pyritään ymmärtämään ja ennakoimaan asiakaskäyttäytymistä entistä paremmin, jotta sisällöllillä ja viestinnällä voidaan tukea eri yleisöryhmien paluuta orkesterin palveluiden piiriin sekä houkutella uusia yleisöjä. Kausikorttiasiakkailla suunnataan kohdennettua viestintää ja heille järjestetään omia tilaisuuksia. 60 yleisöyö tapahtumaa ja 30 Lasten- ja nuortentapahtumaa.
19	Perustetaan Turkuun Taiteiden talo –konsepti.	Taiteen talo Oy perustettu ja hallitus aloittanut työskentelynsä. Henkilöstön rekrytoinnit käynnissä ja konseptin kehittäminen jatkuu.
20	Valtuuston hyväksyttäväksi tuodaan liikuntaverkkoselvitys.	”Turku liikuttaa kaikkia” liikuntapaikkaverkkoselvitys on hyväksytty täydennyksin kaupunginvaltuustossa ja toimeenpano jatkuu. Avustamisen uudistaminen.
21	Kulttuuri on osa hyvää elämänlaatua ja jatkuvaa oppimista, ja kulttuurilla on erityinen merkitys hyvinvoinnin edistämässä ja yksinäisyyden torjumisessa	Kirjasto: Erityisryhmien palvelut kirjastossa. Kirjaston perustehtävään kuuluu lukemisen edistäminen sekä tarjota tukea ja ohjausta monipuoliseen lukutaitoon. Hyvä lukutaito ehkäisee syrjäytymisestä. Kansallista lukutaitostrategiaa toteutetaan Faksista Jodeliin - ja Lukutuki kirjastossa -kehittämishankkeilla. Nuorisopalvelut: Kulttuurinen nuorisotyö nuorten hyvinvoinnin edistäjänä, erityisryhmille räätälöityjä nuorisopalveluita laajalla yhteistyöllä, etsivä harrastustoiminta. Orkesterin yleisö- ja kohderyhmätyö sekä kehittää uutta matkan kynnyksen toimintaa ja yhteistyön muotoja. 9 laitos- ja vanhainkotikonserttia Museopalvelut: Biologisen museon uudistamisprojekti: Turun museokeskuksen museotoimipaikkoja uudistetaan suunnitelmallisesti perhe- ja kulttuurimatkoille. Biologisen museon uudistamisprojekti toteutuu 2022–2024.
22	Turkulaiset taiteilijat ovat kulttuurikaupungin vahvuus ja luovien alojen merkitys kasvaa myös taloudellisessa mielessä koko ajan.	Toteutetaan osana Kulttuurin kärkihanketta.
36	Taide, kulttuuri ja luovat alat vahvistavat hyvinvointia sekä alueen elinvoimaa.	Historian ja tulevaisuuden museo ja Taiteen talon konseptin rakentaminen. Osallistutaan Musiikkitalon ja sen toimintakonseptin suunnitteluun ja kehittämiseen. Avustukset ja kolmannen sektorin kanssa tehtävä yhteistyö. Palvelualueet mukana kulttuurin kärkihankkeessa
37	Liikunnan tulee olla osa lasten päivää myös kouluissa. Koulujen opetustilojen, pihojen ja koulumatkojen tulee innostaa luontaiseen liikkumiseen	Kaikki palvelualueet toteuttavat osaltaan: Liikkuva koulu ja Harrastamisen Turun mallia kehitetään edelleen.

Teema: Jatkuvasti parempi Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023
47	Koronan aikana olemme osoittaneet olevamme tarvittaessa nopea ja ketterä toimija	Kirjasto: Kirjastot ja tietojohdaminen –projektin tulosten vieminen käytäntöön. Kuntien yhteiseen e-kirjastoon osallistuminen. Nuorisopalvelut: digitaalisten työmuotojen, sähköisen nuorisokortin ja palveluverkon kehittäminen. Nuorisopassin käyttöönoton selvittäminen. Orkesteri: digitaalisilla palveluilla turvataan alueellisia kulttuuripalveluita ja ihmisten osallisuutta ja osallistumista. 10 verkkokonserttia. Museopalvelut: Verkkokaupan ja digitaalisen asiointipalvelun kehittäminen: haluttujen ominaisuuksien määrittely ja yhteistyö IT-palveluiden kanssa.

Teema: Kestävän kasvun Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023
55	Laaditaan visio Merellisen Turun kehittämisestä huomioiden erityisesti Länsi-Turun alue. Huomioidaan yleiskaavoituksessa läntisten alueiden uudet asumisviihtyvyyttä parantavat ja asumista lisäävät tavoitteet sekä merellisyyden	Uusi päivitetty sopimus ja uusi toimitusjohtaja Forum Marinum: käynnistetään seuraava vaihe, jossa Forum Marinum koordinoi operatiivista yhteistyötä ja kehittämisen linjoja: tieteen polarisointi, merellisen luonnon ja ympäristön suojeleminen, saaristomatkaillen edistäminen ja oppimisympäristön kehittäminen.

Teema: Matkailu ja saavutettavuus – Tapahtumien Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2023
73	Tavoitellaan, että kiinnostavia, vahvoja tapahtumia niin kulttuurin, urheilun kuin tieteen aloilla on ympäri vuoden.	Orkesteri: ulosvuokraustoiminnan kehittämistä asiakaslähkeiseksi jatketaan. Vetovoima ja tapahtuma: Tapahtumien vaikuttavuuden arviointi 2022–23. Elämuskalenterin uudistaminen 2022–23. Vetovoiman vuosikellon kehittäminen 2022–23.
74	Turku panostaa matkailun kehittämiseen voimakkaasti ja siinä onnistumiseksi houkuttelee alan toimijoita yhteen. Lentotaseen ja satamatoimintojen kilpailukykyä tulee huolehtia. Kansainvälisen matkailun kasvattaminen on yksi elinkeinopolitiikan keskeisistä tavoitteista.	Museopalveluiden kehittäminen osana matkailutoimintaa: vuoden 2022 analyysin pohjalta kehittämiskohteen projektointi. Tapahtumatoiminnon yhteistyö keskustan kehittämisen kärkihankkeen sekä kirkon kanssa.
75	Kaupungin 800-vuotisjuhlavuosi 2029 on alusta koko vuoden kestävä tapahtumalle ja sille asetetaan selkeät tavoitteet.	Sisällytetään kaikkien kaupungin omien palvelualueiden ja 3. sektorin suunnitelmiin. Historian ja tulevaisuuden museo -hanke: museon päänäyttelyn sisältöjä yhteiskehitetään. Vuodelta 2022 siirtynyt arkkitehtuurikilpailu avataan. Vuoden aikana hankkeessa toteutetaan kaupunkiympäristöön levittäytyvä Kohtaa kaupunki, kohtaa turkulainen projekti.
76	Kulttuuri on merkittävä osa kiinnostavaa ja vetovoimaista Turku.	Museopalvelut: Biologisen museon kehittämisprojektin sovitut toimenpiteet edistetään suunnitellusti. Orkesteri: ylläpitää kansainvälisen tason konserttitoimintaa ja tuottaa laaja-alaisesti erilaisille kohderyhmille suunnattua toimintaa. Musiikkitalolle rakennetaan korkeatasoinen julkisuuskuva. 20 sinfoniakonserttituotantoa ja 10 uusintaa, 8 kamarimusiikkikonserttia ja 6 teema-/viihdekonserttia. Vetovoima ja tapahtuma: Vetovoiman ja matkailun vaikuttavuuden arvioinnin ja ennakoinnin työkalun kehittäminen ja sen pilotointi Merellisessä Turussa ja Linnaniemessä. Ruokakaupunki Turku -kehittämislinjojen syventäminen. Vanhan kaupungin elävöittäminen: Pyhiinvaelluskeskus jatkaa toimintaa tuomiokirkossa. Kaupunkiopastuksen koordinaation jatkaminen ja uusien palveluopastamisen toimintamallien kehittäminen

Käyttötalouden ja investointien määrärahat ja tuloerät, 1 000 €

Vapaa-ajan palvelukokonaisuus

Käyttötaloulososa

Tunnusluku	Tilinpäätös 2021	Talousarvio 2022 muutoksin	Talousarvio 2023	Taloussuunnitelma 2024	Taloussuunnitelma 2025	Taloussuunnitelma 2026
Toimintatulot	8 687	10 436	9 993	10 069	10 113	10 621
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	75 372	78 854	79 167	79 750	80 098	84 544
Toimintakate	-66 686	-68 418	-69 174	-69 681	-69 986	-73 923
Muutos-%		2,6 %	1,1 %	0,7 %	0,4 %	5,6 %

Investointiosa

Tunnusluku	Tilinpäätös 2021	Talousarvio 2022 muutoksin	Talousarvio 2023	Taloussuunnitelma 2024	Taloussuunnitelma 2025	Taloussuunnitelma 2026
Investointimenot	361	840	1 255	905	905	905
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet						
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	0	0	0	0	0	0
NETTO	-361	-840	-1 255	-905	-905	-905
Muutos-%		132,9 %	49,4 %	-27,9 %	0,0 %	0,0 %

Kulttuuri- ja nuorisolautakunta

Käyttötaloulososa

Tunnusluku	Tilinpäätös 2021	Talousarvio 2022 muutoksin	Talousarvio 2023	Taloussuunnitelma 2024	Taloussuunnitelma 2025	Taloussuunnitelma 2026
Toimintatulot	5 716	6 111	5 529	5 566	5 590	6 000
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	51 555	53 789	51 816	52 157	52 384	56 224
Toimintakate	-45 839	-47 678	-46 287	-46 591	-46 794	-50 225
Muutos-%		4,0 %	-2,9 %	0,7 %	0,4 %	7,3 %

Investointiosa

Tunnusluku	Tilinpäätös 2021	Talousarvio 2022 muutoksin	Talousarvio 2023	Taloussuunnitelma 2024	Taloussuunnitelma 2025	Taloussuunnitelma 2026
Investointimenot	312	640	705	705	705	705
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet						
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	0	0	0	0	0	0
NETTO	-312	-640	-705	-705	-705	-705
Muutos-%		105,1 %	10,2 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

Liikuntalautakunta

Käyttötalousosa

Tunnusluku	Tilinpäätös 2021	Talousarvio 2022 muutoksin	Talousarvio 2023	Talous- suunni- telma 2024	Talous- suunni- telma 2025	Talous- suunni- telma 2026
Toimintatulot	2 971	4 325	4 463	4 503	4 523	4 621
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	23 818	25 065	27 351	27 593	27 714	28 320
Toimintakate	-20 847	-20 740	-22 888	-23 090	-23 192	-23 698
Muutos-%		-0,5 %	10,4 %	0,9 %	0,4 %	2,2 %

Investointiosa

Tunnusluku	Tilinpäätös 2021	Talousarvio 2022 muutoksin	Talousarvio 2023	Talous- suunni- telma 2024	Talous- suunni- telma 2025	Talous- suunni- telma 2026
Investointimenot	49	200	550	200	200	200
Valtionosuudet ja muut rahoitus- osuudet						
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutus- tulot	0	0	0	0	0	0
NETTO	-49	-200	-550	-200	-200	-200
Muutos-%		311,7 %	175,0 %	-63,6 %	0,0 %	0,0 %